Att be för sjuka

Inledning. Förbön för sjuka människor ser vi på många ställen i både GT och NT, framför allt i NT. I GT är det inte alls lika tydligt att det handlar om regelrätt förbön för sjukdom alla gånger, i alla fall inte som vi möter det kring Jesus och apostlarna, men det finns ändå många exempel på gudomlig hjälp vid sjukdom. Vi ger några exempel nedan från både GT och NT.

Exempel på gudomlig hjälp vid sjukdom i GT.

- Isak bad för sin hustru som inte kunde får barn (1 Mos 25:21)
- Mose bad för Miriam när hon fått spetälska p g a sin upproriskhet (4 Mos 12:13)
- Mose bad för folket som blivit bitna av ormar (4 Mos 21:7)
- Kung David bad för sin sjuke son, men fick tyvärr inte behålla honom (2 Sam 12:16)
- Profeterna och Elisa uppväckte var sin död pojke (1 Kung 17:21, 2 Kung 4:33-35[1]).
- Befälhavaren Naamans föreställning om hur botande av hans egen spetälska skulle gå till visar, trots att han hade fel, att förbön för sjuka praktiserades vid denna tid (2 Kung 5:11), kanske även bland de avgudadyrkande hednafolken (2 Kung 1:2)
- Elisa bad för araméernas blindhet (2 Kung 6:18-20, jfr Saulus blindhet i Apg 9:1-19)
- Hiskia bad för sin egen sjukdom, och Jesaja profeterade över honom att han skulle bli frisk, och man lade också ett särskilt förband på det sjuka stället (Jes 38:1-22).

Några exempel på förbön för sjuka i NT[2].

- Jesus lade händerna på en blind och botade honom (Mark 8:23-25)
- Jesus botar en stor skara sjuka medelst handpåläggning (Luk 4:40)
- Jesus botar en krokryggig kvinna med handpåläggning (Luk 13:13[3])
- Jesus ber till sin Fader innan han uppväcker Lasarus (Joh 11:41-44[4])
- Petrus och Johannes botar en lam på väg till ett bönemöte (Apg 3:1-10, jfr 14:8-10)
- Spontana helandeunder var naturligt i den första församlingen (Apg 5:12-16)
- Ananias lade händerna Paulus för att han skulle bli helad från sin blindhet (Apg 9:17)
- Petrus botar en lam man (Apg 9:34)
- Petrus uppväcker en död kvinna, Dorkas (Apg 9:40)
- Ovanliga helandeunder via dukar och plagg (Apg 19:11-12)

---

[1] Ett märkligt och svårtolkat bibelställe där Elisas ben uppväcker en människa från döden trots att Elisa själv är död är 2 Kung 13:21: *Så hände sig att just när några höll på att begrava en man, fick de se en strövskara. Då kastade de mannen i Elisas grav. När mannen kom i beröring med Elisas ben, fick han liv igen och reste sig upp på sina fötter.* Vår uppfattning är att detta endast bör ses som en skildring av något som hände, inte ett mönster för hur vi skall handskas med de dödas ben, inte ens då de kommer från avlidna gudsmänniskor. Ett nutida osunt fenomen kallat ”grave soaking”, där man hämtar ”smörjelse” från avlidna gudsmänniskor genom att besöka deras gravar och lägga händerna på gravstenarna kan möjligen ha hämtat inspiration från en övertolkning av ovan nämnda bibelställe, men det är absolut något vi avråder skarpt från: *Ska man fråga de döda till råds för de levande?* (Jes 8:19)

[2] Det verkar inte alltid som om bönerna som sker kring helandet är direkt kopplade till förbön för sjuka, utan ibland är det snarare en atmosfär av bön som leder fram till helandet, och det kan också ske oväntat. Jfr när Jesus botar den blödarsjuka kvinnan utan att veta om det (Matt 9, Mark 5, Luk 8).

[3] Detta är det enda exemplet i NT där sjukdom kopplas direkt till demonbesättelse.

[4] Det är ovanligt att läsa om att Jesus bad i direkt anslutning till sina helandeunder, men å andra sidan var hela hans liv ett enda långt bönemöte. Oftast lade han sina händer på den sjuke och förklarade denne för frisk.

- Paulus uppväcker en död lärjunge som förolyckats av en lång predikan (Apg 20:10)
- Paulus bad för en sjuk man på Malta (Apg 28:8-9)
- Gud helade en av Paulus medarbetare, kanske som svar på bön (Fil 2:27)

Vilka påbud finns gällande förbön för sjuka? Alla exempel i evangelierna eller Apostlagärningarna kan inte utan vidare appliceras som en norm för oss, exempelvis för att en hel del endast är skildringar av historiska händelser där sjuka blivit friska, men det finns några imperativ, några befallningar, påbud, gällande detta med förbön för sjuka, och det är framför allt dem vi skall hålla oss till när vi själva ber för sjuka människor:

- *Är någon bland er sjuk, skall han kalla på församlingens äldste, och de skall be över honom och i Herrens namn smörja honom med olja.* (Jak 5:14)
- *Bota de sjuka i den staden och säg till folket: Guds rike är nu hos er*. (Luk 10:9) *De gick ut och predikade att människorna skulle omvända sig, och de drev ut många onda andar och smorde många sjuka med olja och botade dem.* (Mark 6:12-13)[5]
- *Tecken skall följa dem som tror detta. I mitt namn skall de driva ut onda andar. De skall tala med nya tungor. De skall ta ormar i händerna, och om de dricker något dödligt gift skall det inte skada dem. De skall lägga händerna på sjuka, och de skall bli friska.* (Mark 16:17-18)

Anmärkningar. Slutligen ger vi några viktiga anmärkningar kring förbön för sjuka:

- Det verkar som att förbön för sjuka är något alla kristna kan ägna sig åt, men särskilt gäller det församlingens äldste (Jak 5:14). Bland de äldste eller församlingens övriga medlemmar kan det också finnas människor som har helandets gåvor (1 Kor 12:9), och det är ju i sådana fall mycket lämpligt att dessa får chansen att praktisera dessa i samband med förbön för sjuka, men under de äldstes ledning.
- Handpåläggning i samband med förbön för sjuka är bibliskt och skall praktiseras i enlighet med NT:s mönsterbild, men försiktighet behöver iakttas så att ingen kränker någon annans personlig integritet genom att vara för närgången på det fysiska planet. En bra tumregel är: *män ber för män, kvinnor för kvinnor*. Och när det inte går av olika skäl, är det lämpligt att man inte är ensam när man ber för någon av det motsatta könet. Missförstånd på detta område kan vara förödande, och svåra att reda ut.
- Sist men inte minst, så är det intressant att konstatera att vi inte hittar någonting i NT gällande typisk ”helandeförkunnelse”, dvs en genomtänkt teologi och praktik för helandet från sjukdom som predikades offentligt. Det som förkunnas överallt i NT är evangeliet om Jesus, och det verkar som om förbön för sjuka och tron på helande hade mer med den urkristna församlingens *ortopraxi* än dess *ortodoxi* att göra, dvs mer med rätt handlingar att göra än rätt lära. Forskning om den tidiga pingströrelsen fram till 50-talet har gett en liknande bild, därefter blir bilden delvis annorlunda.

---

[5] Luk 10:9 och Mark 6:12-13 redogör för två olika händelser där Jesus sänder ut de tolv (Mark 6, Luk 9) och de sjuttio (Luk 10, Matt 10) att förkunna riket och bota de sjuka. Även om händelserna är olika och grupperna sammansättning var olika, har vi ingen anledning att tro att föreskrifterna för de två grupperna skulle vara särskilt olika. Deras uppdrag var bl a att bota de sjuka, och de smorde således dem med olja och botade dem. Exakt hur botandet gick till vet vi inte, men det bör ha varit genom förbön och handpåläggning. De som forskat på Jakobs brev, som kopplar förbön för sjuka med handpåläggning och smörjande med olja i 5:14, menar att det brevet till sitt innehåll liknar evangelierna och att det tillkom mycket tidigt i förhållande till resten av NT. Det finns alltså fog för att tro att när evangelierna talar om att bota de sjuka och smörja dem med olja, så avspeglas det i mönsterbilden av äldstes förböner i Jak 5:14.